

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณคือใช้แบบสอบถาม และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพคือใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ อาจารย์พยาบาลซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในทุกภาคของประเทศไทย ในวิทยาลัยพยาบาล 26 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 79 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ คือ อาจารย์พยาบาลซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ พ.ศ.2540 ในวิทยาลัยพยาบาล ทั้งหมด 23 แห่ง จำนวน 68 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ อาจารย์พยาบาลซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ พ.ศ.2540 ในวิทยาลัยพยาบาลโดยจำแนกวิทยาลัยพยาบาลออกเป็น 5 กลุ่มตามเขตที่ตั้งของวิทยาลัยพยาบาล และเลือกสัมภาษณ์ภาคละ 1 แห่ง ยกเว้นภาคกลางเลือก 2 แห่ง โดยผู้วิจัยเลือกอาจารย์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้คือ

1. เป็นหัวหน้าภาควิชา หรือผู้นำในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ หรือเป็นผู้เข้าร่วมในการประชุมเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2537
2. ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ตั้งแต่เริ่มเปิดสอนในปี 2538
3. มีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และการสอนในภาคปฏิบัติอย่างน้อย 5 ปี
4. ได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ และเป็นผู้ร่วมทีมในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 10 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลทั้ง 10 คน มีคุณสมบัติดังนี้

- คนที่ 1
- 1) หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์
 - 2) ผู้เข้าร่วมในการประชุมเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2537

3) ผู้รับผิดชอบหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางผู้สูงอายุ และจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

4) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

คนที่ 2 1) เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

2) ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ตั้งแต่เริ่มเปิดสอนในพ.ศ.2538 และมีประสบการณ์การสอน 5 ปี

คนที่ 3 1) เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

2) ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก และมีประสบการณ์การสอน 6 ปี

3) เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ

คนที่ 4 1) หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์

2) ผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

3) ทำหน้าที่สอน และนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

4) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

คนที่ 5 1) ผู้รับผิดชอบหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางผู้สูงอายุ และจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

2) ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุตั้งแต่เริ่มเปิดสอนในพ.ศ. 2538

3) เคยศึกษาและอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ

4) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

คนที่ 6 1) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

2) ได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุหลักสูตรการพยาบาลผู้สูงอายุเฉพาะทาง

3) ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุตั้งแต่เริ่มเปิดสอนในพ.ศ. 2538

คนที่ 7 1) เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

2) ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และมีประสบการณ์การสอน 6 ปี

3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

คนที่ 8 1) เป็นกรรมการในการพัฒนาหลักสูตรในวิทยาลัยพยาบาล

2) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และนิเทศในคลินิก

3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

คนที่ 9 1) เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

2) ทำหน้าที่สอนและนิเทศในคลินิก วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และมีประสบการณ์การสอน 6 ปี

3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

- คนที่ 10
- 1) หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์-ศัลยศาสตร์
 - 2) กรรมการในการพัฒนาหลักสูตรในวิทยาลัยพยาบาล
 - 3) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ และนิเทศใน
คลินิก
 - 4) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกวิทยาลัยพยาบาลออกเป็น 5 กลุ่ม และกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	วิทยาลัยพยาบาล	จำนวนอาจารย์ (คน)	จำนวนอาจารย์ (คน) ทำแบบสอบถาม	จำนวนอาจารย์ (คน) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก
เหนือ จำนวน 5 แห่ง	บรมราชชนนี พะเยา	2	2	-
	บรมราชชนนี ลำปาง 1	2	2	-
	บรมราชชนนี พุทธชินราช	1	1	-
	บรมราชชนนี อุตรดิตถ์	1	1	-
	บรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์	4	4	2
กลาง จำนวน 8 แห่ง	บรมราชชนนี กรุงเทพ	1	1	-
	บรมราชชนนี สระบุรี	7	7	2
	บรมราชชนนี ชัยนาท	1	1	1
	บรมราชชนนี พระพุทธบาท	2	2	-
	พระจอมเกล้า จ.เพชรบุรี	2	2	-
	บรมราชชนนี สุพรรณบุรี	3	3	-
	บรมราชชนนี ศรีวิบูลย์	3	-	-
	บรมราชชนนี ราชบุรี 1	4	-	-
ตะวันออก จำนวน 2 แห่ง	บรมราชชนนี ชลบุรี	1	1	-
	พระปกเกล้า จันทบุรี	3	3	1
ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 แห่ง	บรมราชชนนี สรรพสิทธิ ประสงค์	2	2	-
	บรมราชชนนี อุตรธานี	3	3	-
	บรมราชชนนี นครพนม	1	1	-
	บรมราชชนนี สุรินทร์	2	2	-
	ศรีมหาสารคาม	8	8	2
	บรมราชชนนี นครราชสีมา	4	-	-
ใต้ จำนวน 5 แห่ง	บรมราชชนนี สงขลา	9	9	2
	บรมราชชนนี นราธิวาส	3	3	-
	บรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี	4	4	-
	บรมราชชนนี นครศรีธรรมราช	3	3	-
	บรมราชชนนี ตรัง	3	3	-
รวม (คน)		79	68	10

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมา จำนวนตามวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 5 กลุ่ม

ภาค	ประชากร		แบบสอบถาม (ฉบับ)	
	วิทยาลัยพยาบาล	จำนวนอาจารย์ (คน)	จำนวนที่ส่งไป	จำนวนที่ได้รับคืน
เหนือ จำนวน 5 แห่ง	บรมราชชนนี ทะเยา	2	2	2
	บรมราชชนนี ลำปาง 1	2	2	1
	บรมราชชนนี พุทธินิเวศ	1	1	1
	บรมราชชนนี อุตรดิตถ์	1	1	1
	บรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์	4	4	4
กลาง จำนวน 8 แห่ง	บรมราชชนนี กรุงเทพ	1	1	1
	บรมราชชนนี สระบุรี	7	7	7
	บรมราชชนนี ชัยนาท	1	1	1
	บรมราชชนนี พระพุทธบาท	2	2	2
	พระจอมเกล้า จ.เพชรบุรี	2	2	2
	บรมราชชนนี สุพรรณบุรี	3	3	3
	บรมราชชนนี ศรีชัยภูมิ	3	-	-
	บรมราชชนนี ราชบุรี 1	4	-	-
ตะวันออก จำนวน 2 แห่ง	บรมราชชนนี ชลบุรี	1	1	1
	พระปกเกล้า จันทบุรี	3	3	3
ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 6 แห่ง	บรมราชชนนี สรรพสิทธิ ประสงค์	2	2	2
	บรมราชชนนี อุตรดิตถ์	3	3	3
	บรมราชชนนี นครพนม	1	1	1
	บรมราชชนนี สุรินทร์	2	2	2
	ศรีมหาสารคาม	8	8	8
	บรมราชชนนี นครราชสีมา	4	-	-
ใต้ จำนวน 5 แห่ง	บรมราชชนนี สงขลา	9	9	7
	บรมราชชนนี นราธิวาส	3	3	3
	บรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี	4	4	4
	บรมราชชนนี นครศรีธรรมราช	3	3	3
	บรมราชชนนี ตรัง	3	3	3
รวม (คน)		79	68	65

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 68 ฉบับ ได้กลับคืนมา 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.59 (ดังตารางที่ 2)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือสำหรับเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของอาจารย์พยาบาล จำนวน 5 ข้อ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเติมคำ ประกอบด้วยสถานที่ปฏิบัติงาน อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสอน และการได้รับการศึกษา หรืออบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 45 ข้อ ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทั้ง 3 ด้าน และสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน 26 ข้อ ดังนี้

ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	19	ข้อ
ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน	23	ข้อ
ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	8	ข้อ
สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน	26	ข้อ

สำหรับลักษณะคำถามของแบบสอบถาม การจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมประเภทนั้นเป็นประจำทุกครั้ง / เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมประเภทนั้นบ่อยครั้ง / เห็นด้วยมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมประเภทนั้นบางครั้ง / เห็นด้วย
- 2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมประเภทนั้นน้อยครั้งมาก / เฉยๆ
- 1 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมประเภทนั้นน้อยที่สุด เกือบไม่มีเลย / ไม่เห็นด้วย

ลักษณะของเครื่องมือสำหรับเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเชิงคุณภาพ เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ ตามความคิด ความรู้สึก และการรับรู้ที่เป็นการปฏิบัติจริงอย่างไม่จำกัด โดยทำการสัมภาษณ์ประกอบการบันทึกเทปคำสัมภาษณ์ เครื่องมือชุดนี้จะไม่นำมาคิดคะแนน (ดังแสดงในภาคผนวก ง) ซึ่งแบ่งคำถามที่ใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน	9	ข้อ
ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอน	24	ข้อ
ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	8	ข้อ
สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน	5	ข้อ
ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	4	ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการก่อนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของ สมคิด รักษา สัตย์ และประนอม โอทกานนท์ (2525) และหลักการพยาบาลผู้สูงอายุ

2. ทำการศึกษานำร่อง (Pilot study) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก อาจารย์พยาบาลซึ่งรับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ จำนวน 1 ท่าน พบว่าโครงสร้างเนื้อหาและรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุจากเอกสารและการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุแบ่งเป็นด้านการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลการเรียนการสอน และพบว่าสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ

ขั้นการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. สร้างแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดมีแนวคำถามกว้าง ๆ ให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามอย่างอิสระ ตามความคิดเห็น ความรู้สึก ประสบการณ์และการรับรู้ในการปฏิบัติจริงอย่างไม่จำกัด เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

3. นำเครื่องมือทั้งหมดให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษา และขอคำแนะนำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน

การหาคุณภาพของเครื่องมือเชิงปริมาณ

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)

นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการวิจัยตรวจแก้ไข เนื้อหา ภาษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงไว้ในภาคผนวก ก) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เกณฑ์การให้คะแนน และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเอาความคิดเห็นตรงกันในแต่ละข้อ ใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 หลังจากปรับปรุงแล้วได้แบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 76 ข้อ

การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ทดลองใช้กับอาจารย์พยาบาลจำนวน 18 คน ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา จำนวน 3 คน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี จำนวน 4 คน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีชัยภูมิ จำนวน 4 คน วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ จำนวน 4 คน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 3 คน นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าความเที่ยง ของแบบสอบถามแต่ละตอน โดยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ .97 และเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างทั้งหมดแล้ว นำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งหมดอีกครั้งโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .96

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องเชิงคุณภาพ

การหาความถูกต้อง (Validity)

การหาความถูกต้องของแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล โดยนำแนวทางการสัมภาษณ์ที่ปรับแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข เนื้อหา ภาษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงไว้ในภาคผนวก ก) โดยมีข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงในด้านความเหมาะสม และความชัดเจนของภาษา และแนวทางการสัมภาษณ์ให้เชื่อมโยง สอดคล้องกันมากขึ้น หลังจากปรับปรุงแล้วจึงนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับอาจารย์พยาบาลต่อไป

การหาความเที่ยง (Reliability)

การหาความเที่ยงของแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล โดยนำไปทดลองใช้สัมภาษณ์อาจารย์พยาบาล ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา จำนวน 1 คน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี จำนวน 1 คน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีษะเกษ จำนวน 1 คน วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ จำนวน 1 คน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน ใช้เวลาในการสัมภาษณ์คนละประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง-2 ชั่วโมง และนำผลการสัมภาษณ์มาพิจารณาความชัดเจนของคำถามและคำตอบ และพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยหาข้อบกพร่องรวมทั้งแนวทางการสัมภาษณ์ และเทคนิคการสัมภาษณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก เพื่อขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้คำถามปลายเปิด กับอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล และส่งแบบสอบถามพร้อมคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ไปยังวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 แห่ง โดยผู้วิจัยได้อธิบายถึงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และนัดวันรวบรวมแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ภายใน 3-4 สัปดาห์

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามขั้นตอนของการสัมภาษณ์ดังนี้

ก. การเตรียมการสัมภาษณ์ คือ

1.) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลตามคุณสมบัติที่กำหนด

2.) วางแผนการสัมภาษณ์ โดยการเตรียมแนวทางการสัมภาษณ์ ซึ่งปรับแก้ไขล่วงหน้า และกำหนด

เวลาในการสัมภาษณ์

3.) เตรียมอุปกรณ์จดบันทึก และเทปบันทึก

4.) โทรศัพท์ติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ ล่วงหน้า 2-3 สัปดาห์ โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

ข. ขั้นเริ่มการสัมภาษณ์ คือ

1.) แนะนำตนเองต่อผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยสีหน้า ยิ้มแย้ม แจ่มใส เพื่อสร้างบรรยากาศ

2.) บอกวัตถุประสงค์ในการมาสัมภาษณ์

3.) ขอคำยินยอมจากผู้ให้สัมภาษณ์ในการให้ข้อมูลต่างๆ และการจดบันทึก รวมทั้งการบันทึกเสียง

4.) พูดคุยเรื่องทั่วๆ ไปก่อนที่จะเริ่มสัมภาษณ์จริงๆ เล็กน้อย

ค. ขั้นสัมภาษณ์ คือ

1.) ใช้คำถามปลายเปิดที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

2.) ตั้งใจฟัง และติดตามคำตอบ บือนคำถามให้เหมาะสมกับจังหวะของผู้ตอบ

3.) ใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย

4.) ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกว่าจะเปิดเผย ระหว่างการสัมภาษณ์เป็นเรื่องพิเศษเฉพาะตัว เพื่อที่

จะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความเต็มใจที่จะให้ข้อเท็จจริงต่างๆ

ง. ขั้นบันทึกข้อมูล และสิ้นสุดการสัมภาษณ์ คือ

1.) จดบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง โดยจดเฉพาะใจความสำคัญ

2.) ปิดการสัมภาษณ์โดยกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์

3.) ทำบันทึกการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ หลังจากสัมภาษณ์เสร็จทันที ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ชั่วโมงครึ่งถึง 2 ชั่วโมง รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ 3 สัปดาห์ คือ ตั้งแต่ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 ถึง วันที่ 5 มีนาคม 2541

4. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามซ้ำในบางแห่ง เนื่องจากแบบสอบถามสูญหาย รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 สัปดาห์ คือ ตั้งแต่ วันที่ 6 กุมภาพันธ์

2541 ถึง วันที่ 13 มีนาคม 2541 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 68 ชุด ได้รับคืนมา 65 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.59 (ดังแสดงในตารางที่ 2)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของแบบสอบถามทั้งหมด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistic Package for the Social Science/Personal Computer) ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของอาจารย์พยาบาล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านการสอน การศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ วิเคราะห์ โดย

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์พยาบาล ด้านการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนโดยรวม รายด้าน และรายข้อ โดยกำหนดความหมายตามค่าของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 - 2.33	ระดับต่ำ
2.34 - 3.66	ระดับปานกลาง
3.67 - 5.00	ระดับสูง

2.2 เปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุของอาจารย์พยาบาล จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านการสอน การศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับการพยาบาลผู้สูงอายุ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าไคสแควร์ และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย ทำให้ความคิดเห็นซึ่งเป็นค่าตอบของข้อมูลกระจายไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องรวมกลุ่มตามค่าจำกัดความถี่ที่ให้ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และความเหมาะสมทางสถิติ

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของการสัมภาษณ์เชิงลึก โดย

1. ถอดเทปบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์ เป็นรายบรรทัดต่อบรรทัด จัดบันทึกลงในแฟ้มการลงรหัสข้อมูล (Coding Instruction) และกำหนดเลขบรรทัดกำกับไว้หลังข้อความทุกบรรทัด

2. ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในข้อความที่ถอดจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้คำถามปลายเปิดให้ตอบแบบอิสระ และถอดเป็นรายบรรทัด (Sorting and Coding the data) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความครอบคลุม ความสมบูรณ์ ครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์

ประสงค์การศึกษาวิจัย ร่วมกับนำข้อมูลการจัดบันทึกมาทำการวิเคราะห์ร่วมด้วย เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

3. จัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Coding or Indexing Categorization) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งถอดข้อความไว้เป็นรายบรรทัดและการจัดบันทึก ลงรหัสหมวดหมู่ไม่ให้ซ้ำกัน ซึ่งแบ่งเป็นด้านการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน และข้อความใดไม่สามารถจัดหมวดหมู่ของข้อความย่อยได้ ผู้วิจัยจะนำข้อความนั้นไว้ในส่วนกลุ่มอื่นๆ

4. จัดทำการนำเสนอข้อความ (Quoting) ในข้อความที่สำคัญๆ และมีความสอดคล้องกันระหว่างข้อความนั้นๆ

5. ทำการเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของการจัดกิจกรรมและสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกที่เกิดขึ้นจริง เพื่อสรุปเป็นผลการศึกษาวิจัย

6. ข้อมูลที่เป็นปัญหา และข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ในวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ นำมาแจกแจงความถี่